

OvD zondag 27 september 2020

Verkondiging

Gemeente in de Heer Jezus Christus,

Zoals het vandaag gezongen wordt, zullen we het allemaal onmiddellijk geloven. Zeker als Bach, de grote Bach, de muziek eronder zet. Maar toch vroeg ik me af wanneer u voor de laatste keer ervaren heeft dat uw hart in het bloed dreef omdat het gebroed van de zonden in Gods heilige ogen een monster van u heeft gemaakt? Ik vind het zelf wat veel. Als uw hart in het bloed drijft, is het, denk ik, hoog tijd dat u een bezoekje brengt aan de cardioloog die vandaag als gewaardeerde voorzitter van de kerkenraad het stokje aan iemand anders overdraagt. En ook meer in het algemeen zou je kunnen zeggen dat de vraag van Luther die nog tastbaar aanwezig is in deze cantate. De vraag die hem dag en nacht pijnigde - hoe toch verkrijg ik een genadige God - sinds jaar en dag niet meer de onze is. We vragen ons dat eenvoudigweg helemaal niet meer af. Het gaat ons al met al redelijk goed, fijn dat u het vraagt. We zien wat terug op onze afgelopen tijd van leven in de dagen van corona en helaas ook naar de dagen die ons nog staan te wachten. En we constateren verheugd en niet onterecht dat de meeste mensen deugen. Althans dat is het boek dat de meeste mensen op hun salontafeltje hebben liggen. Dat de meeste mensen wc papier hamsterden, dat waren de begindagen en dat zijn we gelukkig allang weer vergeten. Dat was mogelijk ook paniek. Maar inmiddels beginnen wij te wennen aan de situatie waarin wij verkeren. En te waarderen ook. We kregen meer tijd.

We zijn niet meer zo met huid en haar verbonden aan het slavenbestaan op kantoor. We ontdekten een nieuwe balans tussen werk en leven. Er was meer tijd. Tijd ook voor gezin, vrienden en langvergeten hobbies. Natuurlijk is het zeer de vraag of het allemaal zo zal blijven. Te vrezen valt dat het oude leven en de overvolle agenda het gewoon weer over zullen nemen. Maar schuldig? Gebukt onder de zonden? Wanhopig omdat je nu eenmaal tot het lelijke zaad van Adam hoort? Nou, nee!

Wanneer was nu de laatste keer dat u overvallen werd door schuld en schaamte? Ik kom persoonlijk niet veel verder - al is dat natuurlijk al heel veel - dan al die keren dat ik achterbleef in persoonlijke aandacht en attentie. Dat ik er met mijn hoofd niet bij was. Of wist van wie mij nodig had maar natuurlijk duizend redenen had om niet te gaan. En er is iets - al ben ik daar nog niet helemaal uit omdat dit wel op onze moderne variant van de erfzonde lijkt - dat ik hier leef en niet elders. Dat ik wit ben, onontkenbaar tot een geprivilegieerde klasse behoor. Dat ik een baan heb, probleemloos mijn boodschappen doe en het toch wel vervelend vind dat het dezer dagen zo lastig is om lekker op vakantie te gaan. Dat ik me niet in een vluchtelingenkamp bevind en maar moet afwachten wat het gesoebat en de koehandel op zal leveren van al die andere geprivilegieerde mannen en vrouwen die over mij regeren.

Maar wat kunnen wij daaraan doen? Ik zei u al dat ik de positie die ik inneem onmogelijk kan veranderen. Ik blijf wit, geprivilegieerd, welvarend. Dat heeft iets van een erfzonde. Iets waarin ik geboren ben en maar weinig aan kan doen. Het boek Ezra legt zich daar niet bij neer. Het heeft zagezegd een andere maatschappijanalyse. Het volk is terug. Eindelijk terug uit de ballingschap. Met veel moeite heeft het een eigen bestaan ontwikkeld. Met evenveel tegenslagen en politieke

wisselvalligheid is het erin geslaagd om eindelijk de tempel te herbouwen en de offerdienst te hervatten. Maar we horen eigenlijk al in het begin van onze lezing dat de samenleving nog steeds niet klopt. De oversten, de volksleiders, komen tot Ezra en maken melding van het feit dat het volk nog steeds niet leeft naar Gods geboden. Het maakt zijn roeping om een heilig volk te zijn, niet waar. Het volk van Israël, en zelfs zijn priesters en Levieten, houden het met vreemde volkeren. Zij zijn met hun dochters getrouwd en hebben kinderen gekregen. En de voornaamsten in het land, de oversten en de bestuurders, waren zelfs de eersten om dit te doen. Een lijst van volkeren wordt gegeven. Volkeren die ten tijde van het schrijven van dit dubbelboek Ezra/Nehemia al lang en breed waren verdwenen maar die op deze wijze herinneren aan het boek Exodus waarin zij een bedreiging vormden voor het volk van God. De boodschap is duidelijk: het uitverkoren volk heeft zich met andere volkeren vermengd. Het is - met een oude, protestantse term - wereldgelijkvormig geworden. Het doet en leeft als alle andere. Hier kan ik me iets bij voorstellen en dat is ook wel iets wat aan mijn geweten knaagt. Waaruit blijkt nu helemaal dat ik een volgeling van de Heer ben? Kleed ik de naakte en voed ik de arme? Welnee! ik kuier een beetje rond. Maak me druk of de Thomasgemeente het een beetje redden zal om en rond Covid. Daar is - als ik een beetje streng voor mezelf ben - ook mijn baan van afhankelijk. En verder maak ik me druk of een beetje vliegen en wat meer vrijheid er nog inzit. Ben ik daarin eigenlijk niet geheel uitwisselbaar met alles en iedereen om mij heen? Wat blijft er over van de radicale oproep die wij ook in het Nieuwe Testament van de apostel Paulus horen: 'En Gij, gij geheel anders!'

De oplossing van Ezra is om daar wat aan te doen. Het volk moet weer bij haar roeping bepaald worden. Het moet weer een heilig volk worden.

Een heilig zaad zoals er geschreven staat. Het heeft haar roeping zogezegd homeopathisch verdund en niet voor niets gebruik ik nu deze termen. Want ik kan er niet omheen en tot mijn vreugde word ik in mijn analyse door joodse commentaren gesteund: Ezra staat hier een racistische oplossing voor. Er is sprake van een uitverkoren volk en die verkiezing is erfelijk van aard. Dat gaat via het bloed dat nu genetisch verzwakt wordt door de verzwagering met andere volkeren. De enige oplossing is om andersdenkenden, andere volkeren, de vrouwen en de kinderen weg te sturen. Dat zal ook plaats gaan vinden en dat wordt nu hier religieus gelegitimeerd. Ik vind het ook opvallend dat in deze hoofdstukken mannen pagina's lang aan het woord zijn over vrouwen, van wie in dit dubbelboek geen woord wordt gehoord. Zij zijn slechts object. Er wordt slechts over hen gepraat. Wat zij ervoeren, wat zij hadden willen zeggen. Van wie zij hielden en welke geschiedenis zij hadden, het is allemaal niet relevant. Alles voor de zuivere zaak die niet toevallig, veelal door mannen met baarden wordt bepaald. Ook als zij nogal ostentatief en publiekelijk hun baardharen uittrekken. Blijkbaar ook een beetje een hobby van Ezra. Want nergens anders in de Tenach wordt een dergelijk rouwbeklag voorgeschreven.

U begrijpt: ik vertrouw het niet. En het lijkt me momenteel ook een actueel probleem. We zitten middenin de identiteitspolitiek. Je bent wit of *woke*. Of je bent zwart en hebt daarmee per definitie gelijk omdat je de geschiedenis aan jouw kant weet. Dat kan niet. Niemand heeft het beheer over de verkiezing Gods. Steeds tot je eigen verbazing zul je ontdekken wie God verkiest. En dat zijn steeds de mensen of de volkeren van wie je het nou juist helemaal niet had verwacht. In dezelfde tijd als dit boek Ezra wordt het boek Ruth geschreven. En eerlijk gezegd, ik denk ook als een vlammend protest tegen de afslag die het

dubbelboek Ezra/Nehemia hier neemt. Een afslag die ook steeds een bedreiging blijft voor zowel het jodendom als het christendom zodra je meent dat je uitverkoren bent en blijft en daar zelf ook iets aan kunt doen of kunt laten. Het boek Ruth dus, waarin uitgerekend een vreemde vrouw, een Moabitische, doet wat humaan is en de stammoeder van niemand minder dan koning David zal blijken te zijn!

Wij hebben op geen enkele manier het beheer over onze verkiezing door God. Dat bereiken wij niet door ons goede of politiek correcte gedrag. En God zij dank, verpesten wij het ook niet door ons slechte gedrag. Of dat alles wat wij nalaten, waarin wij falen en verdwalen. Wat ons weer niet gelukt is of uit handen geslagen. Wij komen fundamenteel onze schuld of onze schaamte niet voorbij. Wij zetten ons aan een nieuw seizoen in de gemeente. Maar ook daarvoor geldt dat wij niet verantwoordelijk zijn voor onze successen en gelukkig ook niet voor onze mislukkingen. We proberen alleen dichtbij onze Heer te zijn. Hem te volgen en het zo te houden bij een klein beetje menselijkheid. Een klein beetje liefde. En zo zingt onze sopraan vandaag het evangelie. Ook zij weet niet voorbij haar feilbare, haar eigen, kleine menselijkheid te komen. Maar zingenderwijs ontdekt zij dat dit ook niet hoeft. Omdat wij vertrouwen op die God die nu juist in zijn eigen menselijkheid, in zijn eigen tranen, in zijn eigen lijden ons oneindig dicht nabij is geweest. Daarom kunnen wij hier in de gemeente gewoon een beetje mens zijn, zoals door schade en schande als met een vrolijk hart. Hier en daar een beetje goed doen en ook veel verkeerd. Als de mensen die wij zijn, steeds weer blij verrast door het geduld van God.

Amen.